

ภูมิวาริน อนุรักษ์

คู่มือเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ฉบับที่

49

เดือนกันยายน 2561

จากใจ... บรรณาธิการ

จุลสารภูมิวารินอนุรักษ์ ฉบับที่ 49 นี้ ประกอบด้วยบทความเรื่อง “**หญ้าแฝกกับการแก้ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมในประเทศไทย**” จากนักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการพิเศษ และบทความเรื่อง “**การเจริญเติบโตและการแตกหน่อของพันธุ์หญ้าแฝกบนพื้นที่ต้นน้ำ**” รวมถึง **หมอดินอาสาดีเด่น** จากสาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตรและสาขาการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดย กรมพัฒนาที่ดิน การสัมมนาวิชาการ “**การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 7**” โดยมีนายจรลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการเปิดงานสัมมนาฯ

นอกจากนี้ จากการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยคณะอนุกรรมการด้านวิชาการและติดตามประเมินผล ในช่วงระยะที่ผ่านมาในภูมิภาคต่างๆ พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ยังขาดความรู้ทางวิชาการ คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นสมควรให้จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ขึ้น จำนวน 9 รุ่น ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2561 - 2562 โดยฉบับนี้ จะนำเสนอรูปแบบพร้อมบรรยากาศในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 1 - 3 ประจำปีงบประมาณ 2561

ในทำนองนี้ กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ส่งบทความ งานวิจัย ข่าวสาร หรือกิจกรรม ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหญ้าแฝก โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จุลสารภูมิวารินอนุรักษ์ จะเป็นสื่อกลางสำคัญในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไปสู่ประชาชนอย่างแท้จริง

ภูมิวาริน อนุรักษ์

สารบัญ CONTENT

หน้า 4-7

หญ้าแฝกกับการแก้ปัญหา ภัยแล้งและน้ำท่วมในประเทศไทย

โดย : สมศักดิ์ สันติสุรัตน์

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ หัวหน้าศูนย์สาธิตการพัฒนา
และรณรงค์การใช้หญ้าแฝกด้านป่าไม้ที่ 3 จ.สุรินทร์
สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หน้า 8-11

การเจริญเติบโตและการแตกหน่อ ของพันธุ์หญ้าแฝกบนพื้นที่ต้นน้ำ

โดย : สกฤตเดช นันตา

หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำแม่อมว อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หน้า 12-16

หมอดินอาสาดีเด่น

สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร
และสาขาการอนุรักษ์ดินและน้ำ

โดย : กรมพัฒนาที่ดิน

หน้า 17-28

โครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงาน

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โดย : นายกอบลาภ รัตน์เรืองชัย

กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

หน้า 29-30

การสัมมนาวิชาการ

“โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 7”

โดย : กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

หญ้าแฝกกับการแก้ปัญหา ภัยแล้งและน้ำท่วมในประเทศไทย

โดย สมศักดิ์ สันติสุรัตน์
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าศูนย์สาธิตการพัฒนาและบรรณรงค์
การใช้หญ้าแฝกด้านป่าไม้ที่ 3 จ.สุรินทร์
สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจกับภัยธรรมชาติน้ำท่วมและภัยแล้งกันก่อน เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตร แหล่งน้ำจืดที่ได้รับคือมาจากน้ำฝนที่ตกเป็นอยู่อย่างเดียว ดังนั้นปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมที่เกิดในประเทศไทยย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำฝนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาภัยจากน้ำท่วม คือการที่มีปริมาณน้ำฝนมากจนเกินไปและน้ำฝนเหล่านี้ไหลจากที่สูง คือพื้นที่ต้นน้ำลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วในคราวเดียวกัน ทำให้ศักยภาพในการรองรับน้ำฝนของแหล่งกักเก็บน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำต่าง ๆ มีไม่เพียงพอเนื่องจากน้ำเหล่านี้ได้ไหลมาคราวเดียวกันที่ละมาก ๆ จึงส่งผลทำให้น้ำท่วมในที่ลุ่ม ส่วนปัญหาภัยแล้งสืบเนื่องจากการที่มีปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ต้นน้ำได้ไหลลงสู่ที่ราบในคราวเดียวในฤดูฝน จนมีน้ำฝนบางส่วนไหลสู่ทะเล ครั้นเมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำที่เก็บในแหล่งน้ำมีไม่เพียงพอกับการใช้ เนื่องจากบางส่วนไหลลงทะเลในฤดูฝนจนหมด จึงส่งผลให้ฤดูแล้งปริมาณน้ำที่กักเก็บไม่เพียงพอมีผลให้เกิดภัยแล้งขึ้น

ในที่นี้จะพบว่าปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละปีโดยเฉลี่ยจะใกล้เคียงกันทุกปี ฝนจะตกในพื้นที่ต้นน้ำถึง 60 เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีก 40 เปอร์เซ็นต์ จะตกนอกพื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งถ้ามีการบริหารจัดการน้ำในส่วนพื้นที่ต้นน้ำที่ดี จะเป็นส่วนที่สามารถบริหารจัดการได้ง่ายกว่านอกพื้นที่ต้นน้ำ เพราะพื้นที่ต้นน้ำมีปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ที่รัฐมีอำนาจในการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่กว่านอกพื้นที่ต้นน้ำ ที่ส่วนใหญ่เป็นของประชาชน ซึ่งทำได้ยากมาก ดังนั้นถ้าเราสามารถควบคุมปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ต้นน้ำได้ โอกาสเกิดน้ำท่วมก็ลดลงด้วย กล่าวคือ ถ้าเราสามารถเก็บกักน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ต้นน้ำให้อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำไว้ได้นานเท่าไร โอกาสที่มวลน้ำเหล่านี้จะไหลไปรวมกับมวลน้ำฝนที่ตกนอกพื้นที่ต้นน้ำก็น้อยลง ดังนั้นโอกาสเกิดน้ำท่วมก็น้อยลงด้วย เพราะน้ำฝนส่วนที่ตกบนพื้นที่ต้นน้ำจะไม่ไหลมารวมกับน้ำฝน ส่วนที่ตกนอกพื้นที่ต้นน้ำในเวลาเดียวกัน ขณะเดียวกันปริมาณน้ำที่ตกในพื้นที่ต้นน้ำจะต้องไหลลงสู่ที่ต่ำเสมอ น้ำฝนมวลนี้เมื่อถูกเก็บกักไว้ให้อยู่กับพื้นที่ต้นน้ำย่อมเป็นการถ่วงเวลาการไหลของน้ำฝนทำให้น้ำฝนบางส่วนค่อย ๆ ไหลลงสู่ที่ราบอย่างช้า เมื่อน้ำไหลลงอย่างช้า ๆ ก็เท่ากับเป็นการเติมน้ำลงสู่แม่น้ำลำคลองตลอดเวลาอย่างช้า ๆ ทำให้มีน้ำใช้

ในฤดูแล้ง ก็เท่ากับเป็นการแก้ปัญหาภัยแล้งได้อีกทางหนึ่ง นี้คือแนวคิดการบริหารจัดการน้ำที่บริหารทั้งคุณภาพและปริมาณน้ำที่ดี ถ้าจะวิเคราะห์ถึงสาเหตุการเกิดภัยธรรมชาติ นอกจากการแปรปรวนจากสภาพภูมิอากาศแล้ว สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมากที่มีสาเหตุมาจากมนุษย์ คือ **“การที่พื้นที่รับน้ำ และพื้นที่ซึบน้ำ ในประเทศลดลงอย่างมาก”** กล่าวคือ

1. กรณีพื้นที่รับน้ำลดลง พื้นที่รับน้ำ หมายถึงแม่น้ำ ลำคลอง ห้วยหนองคลองบึงต่าง ๆ ที่เป็นพื้นที่ที่รองรับน้ำฝนลดลง คือความสามารถในการเก็บกักน้ำฝนลดลง เนื่องจากสาเหตุการบุกรุกของมนุษย์ อีกสาเหตุหนึ่ง คือ การเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินหรือที่เรียกว่าการเกิด Erosion ซึ่งปัญหาภัยจากการชะล้างพังทลายของหน้าดิน นับเป็นภัยเงียบที่ร้ายแรงมากที่หลายคนไม่คิดถึงหรือมองข้ามผลเสียหายที่ตามมา เพราะภัยนี้จะค่อย ๆ เกิดขึ้นจนเราไม่ระวังรู้ตัวเข้าอีกทีก็สร้างความเสียหายอย่างมากแล้ว เช่น ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน สร้างตะกอนดินที่ตกทับถมในแม่น้ำลำคลองทำให้เกิดการตื้นเขินของแหล่งน้ำ ทำให้ความสามารถในการเก็บกักน้ำลดลง ผลที่ตามมาคือ การเกิดภัยน้ำท่วม และภัยแล้ง กล่าวคือเมื่อพื้นที่รับน้ำลดน้อยลง ในขณะที่ปริมาณน้ำเท่าเดิม ผลที่ตามมาคือน้ำส่วนที่เกินจะไหลล้นเอ่อออกจากพื้นที่รับน้ำไหลท่วมพื้นที่ใกล้เคียง ส่งผลเสียหายให้กับพื้นที่นั้น ๆ เป็นวงกว้าง ลองนึกถึงภาพถ้าท่านมีแก้วน้ำ 1 ใบที่สามารถรับน้ำที่เทจากเหยือกน้ำ 1 ใบได้เต็มพอดี แต่ท่านเอาทรายเทลงในแก้วน้ำในนั้นประมาณครึ่งแก้ว แล้วเทน้ำในเหยือกที่เต็มลงในแก้วดังกล่าว จะพบว่าแก้วน้ำจะสามารถรองรับน้ำได้เพียงครึ่งหนึ่งของเหยือกน้ำเท่านั้น ส่วนน้ำที่เหลือในเหยือกเมื่อเทต่อไปน้ำดังกล่าวจะกลายเป็นน้ำล้นท่วมบริเวณข้างเคียง ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาพื้นที่รับน้ำลดลงในส่วนนี้ คือ การป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วการแก้ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมจะต้องมีเครื่องมือหลายอย่างควบคู่กันไป แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือเพียงอย่างเดียวที่มีส่วนช่วยแก้ปัญหาภัยธรรมชาตินี้ได้ คือ หญ้าแฝก แต่ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพควรทำควบคู่ไปกับเครื่องมือตัวอื่น เช่น ฝายต้นน้ำ และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้เป็นป่าที่สมบูรณ์เป็นเสมือนฟองน้ำตามธรรมชาติ จึงจะได้ผลเต็มที่แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงประโยชน์ของหญ้าแฝกเป็นหลัก คือ

1.1 ใช้หญ้าแฝกแก้ไขปัญหาคัดกรองน้ำ โดยการใช้หญ้าแฝกบริเวณ 2 ฝั่ง ตลิ่งแม่น้ำลำคลองต่างๆ เพื่อใช้แนวของหญ้าแฝกในการตัดกั้นตะกอนดินที่ไหลมากับน้ำไม่ให้ตกทับถมเป็นตะกอนดินในแม่น้ำลำคลอง แนวทางนี้จะช่วยลดปัญหาการตื้นเขินของแม่น้ำลำคลองได้ส่วนหนึ่งเมื่อพื้นที่รับน้ำฝนยังคงไม่ลดลง ความสามารถในการรองรับน้ำฝนก็ยังคงเท่าเดิม หากในปีนั้นไม่มีมรสุมเพิ่มโอกาสเกิดภัยจากน้ำท่วมก็เป็นไปได้ยาก

1.2 ใช้หญ้าแฝกปลูกขวางความลาดเทในพื้นที่ต้นน้ำที่เป็นที่ราบสูง เพื่อให้หญ้าแฝกเป็นเสมือนกำแพงธรรมชาติที่มีชีวิตในการช่วยเป็นแนวตัดกั้นตะกอนดินที่เกิดจากการไหลบ่าของน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งแนวหญ้าแฝกที่ปลูกต้องปลูกตามหลักวิชาการตามแนวพระราชดำริ จึงจะได้ผลอย่างเต็มที่

2. กรณีที่พื้นที่รับน้ำลดลง พื้นที่รับน้ำ คือพื้นที่ป่าไม้ที่สมบูรณ์ มีต้นไม้หลายเรือนยอดซึ่งในแต่ละเรือนยอดจะมีความสามารถในการซับน้ำและรับน้ำต่างกันไป ตลอดจนพื้นดินในป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ ที่ปกคลุมไปด้วยอินทรียวัตถุต่าง ๆ จนเกิดเป็นชั้นของอินทรียวัตถุที่สามารถซับน้ำฝนที่ตกลงมาเปรียบเสมือนฟองน้ำตามธรรมชาติที่คอยดูดซับน้ำเอาไว้แล้วค่อยๆ ปล่อยออกมาอย่างช้าๆเท่ากับเป็นการบริหารจัดการน้ำอย่างมีระบบ กล่าวคือ กรณีที่ป่าต้นน้ำสมบูรณ์เปรียบเสมือนฟองน้ำขนาดใหญ่ตามธรรมชาติ เมื่อฝนตกลงมาฟองน้ำเหล่านี้จะเป็นตัวดูดซับน้ำฝนเอาไว้ให้อยู่กับที่ แล้วค่อยปล่อน้ำลงสู่ที่ต่ำที่ละน้อย เท่ากับเป็นการบริหารจัดการน้ำอย่างมีระบบคือ เมื่อป่าซับน้ำเอาไว้ทำให้พื้นที่รับน้ำด้านล่าง สามารถนำน้ำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยไม่ต้องคำนึงถึงมวลน้ำขนาดใหญ่ที่จะไหลลงสู่พื้นที่รับน้ำในคราวเดียว ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากน้ำได้สูงสุด ในขณะที่ปริมาณน้ำฝนที่ป่าซับเก็บไว้จะค่อย ๆ ไหลลงสู่พื้นที่รับน้ำเท่ากับเป็นการเติมน้ำลงในแหล่งรับน้ำอย่างช้า ๆ ส่วนที่ว่าหญ้าแฝกมีส่วนในการเป็นพื้นที่ซับน้ำคือ

2.1. การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวขวางความลาดเทในพื้นที่ต้นน้ำหลายแนวต่างๆกันไป แนวหญ้าแฝกที่ปลูกจะพบว่า เมื่อหญ้าแฝกโตเต็มที่บริเวณกอของหญ้าแฝกจะสามารถซับน้ำฝนที่ตกลงได้มากพอสมควร ตลอดจนระบบรากของหญ้าแฝกที่มีมากจะเป็นเสมือนฟองน้ำที่คอยดูดซับน้ำเก็บไว้ได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นแนวหญ้าแฝกที่ปลูกในพื้นที่ต้นน้ำจึงเป็นเสมือนฟองน้ำตามธรรมชาติที่คอยซับน้ำฝนที่ตกลงมาแล้วค่อย ๆ ปล่อยลงสู่ที่ต่ำต่อเป็นการบริหารจัดการน้ำโดยธรรมชาติอีกทางหนึ่ง

2.2. การปลูกหญ้าแฝกขวางความลาดเทในพื้นที่ต้นน้ำ แนวหญ้าแฝกจะเปรียบเสมือนกำแพงธรรมชาติที่ขวางการไหลของน้ำและชะลอการไหลของน้ำที่จะไหลลงสู่พื้นล่าง เท่ากับเป็นการยืดเวลาเติมน้ำในแหล่งน้ำด้านล่าง ทำให้ลดปัญหาภัยน้ำท่วมและภัยแล้งอีกทางหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหากภัยแล้งและน้ำท่วมจะต้องอาศัยเครื่องมือหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นฝายต้นน้ำตามแนวพระราชดำรินของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ใช้ฝายต้นน้ำช่วยชะลอน้ำให้ไหลช้าเท่ากับเป็นการยืดเวลาการไหลของน้ำให้ยาวขึ้น และลดปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ที่ต่ำให้น้อยลง ก็จะช่วยลดปัญหาปริมาณน้ำที่ไหลบ่าลงสู่ที่ต่ำ เป็นการช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ และยืดเวลาการมีน้ำในแม่น้ำให้ยาวขึ้น เป็นการช่วยปัญหากภัยแล้ง และการปลูกหญ้าแฝกก็สามารถช่วยแก้ปัญหากภัยแล้งและน้ำท่วมได้เช่นกัน หากมีการดำเนินการควบคู่กับการสร้างฝายต้นน้ำ

การเจริญเติบโตและการแตกหน่อ ของพันธุ์หญ้าแฝกบนพื้นที่ต้นน้ำ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ดำเนินการส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ต้นน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม จัดทำโครงการ **“การใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม”** ภายใต้โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อมุ่งเน้นผลิดกล้าหญ้าแฝกเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยเฉพาะพื้นที่ต้นน้ำลำธารพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และพื้นที่เกษตรกรรม ในปี 2560 หน่วยจัดการต้นน้ำแม่แวม ตำบลท่าผา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ต้นน้ำแม่แจ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการเพาะชำกล้าหญ้าแฝกเพื่อสนับสนุนชุมชนปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ของชุมชนและพื้นที่สาธารณะที่มีความลาดชันและเสี่ยงต่อการเกิดการพังทลายของหน้าดิน ภายใต้โครงการ **“การส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ”** และเพื่อที่จะได้สายพันธุ์ที่เหมาะสมที่จะสามารถส่งเสริมให้ชุมชนขนานไปปลูกในพื้นที่ต้นน้ำแม่แวม ซึ่งเป็นต้นน้ำย่อยของลำน้ำแม่แจ่มจึงได้นำพันธุ์หญ้าแฝกที่เพาะชำมาศึกษาการเจริญเติบโตและการแตกหน่อของแต่ละชนิดพันธุ์เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศในบริเวณต้นน้ำแม่แจ่มและบริเวณใกล้เคียงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

โดย สกฤตเดช นันตา
หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำแม่แวม อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

พื้นที่ศึกษา

หน่วยจัดการต้นน้ำแม่แวมได้คัดเลือกพื้นที่ว่างเพื่อทำแปลงทดสอบการเจริญเติบโต บริเวณที่ทำการสำนักงานย่อยของหน่วย ท้องที่ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม ที่พิกัด 438150E2051470N สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 650 เมตรเป็นพื้นที่ราบเอียงจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกเล็กน้อย ขนาดของแปลงตัวอย่างมีขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 40 เมตร สภาพดินเป็นดินลูกรัง สภาพป่าบริเวณใกล้เคียงเป็นป่าเต็งรัง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ 1,412 มิลลิเมตร โดยจะมีปริมาณฝนในช่วงเดือน พฤษภาคม - ตุลาคม

วิธีการศึกษา

1) การคัดเลือกชนิดพันธุ์หญ้าแฝกที่นำมาปลูกทดสอบการเจริญเติบโตและการแตกหน่อในพื้นที่ของหน่วย มี 2 ชนิด 4 พันธุ์ด้วยกันดังนี้ คือ

1.1 พันธุ์แฝกกลุ่ม ได้แก่ พันธุ์ศรีลังกา พันธุ์ใหม่ห้วยหวาย และพันธุ์กำแพงเพชร 2

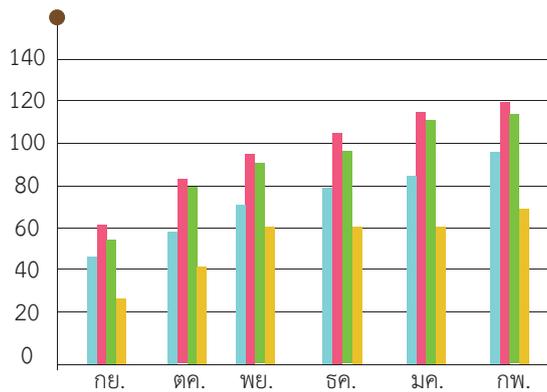
1.2. พันธุ์แฝกตอน ได้แก่ พันธุ์นครพนม

2.) การวางแผนตัวอย่างและเก็บข้อมูลวางแผนตัวอย่างเพื่อศึกษาการเจริญเติบโตและการแตกหน่อของแฝกขนาด 15 x 10 เมตร จำนวน 4 แปลง เท่ากับจำนวนชนิดของหญ้าแฝก ในแต่ละแปลงทำการปลูกหญ้าแฝกแต่ละชนิดให้เต็มพื้นที่แปลงตัวอย่าง ลักษณะการปลูกจะปลูกหญ้าแฝกเป็นกอ โดยกำหนดระยะห่างระหว่างกอ 50 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแถว 50 เซนติเมตร จากนั้นทำการสุ่มพื้นที่ที่จะวัดความสูงและการแตกหน่อของหญ้าแฝกจำนวน 4 จุด ต่อแปลงโดยการใช้หลักหมุดสีแดง สุ่มวางกระจายรอบแปลงหญ้าแฝกแต่ละชนิด สลับกระจายกันไป จากนั้นทำการวัดความสูงของหญ้าแฝก และนับจำนวนหน่อที่แตกกอออกมาใหม่ทุกเดือน โดยเก็บข้อมูลซ้ำที่หมดเดิมทุกเดือน ทำการนับตั้งแต่เดือน กันยายน 2560 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2561 โดยรวมระยะเวลานับทั้งสิ้นจำนวน 6 เดือน

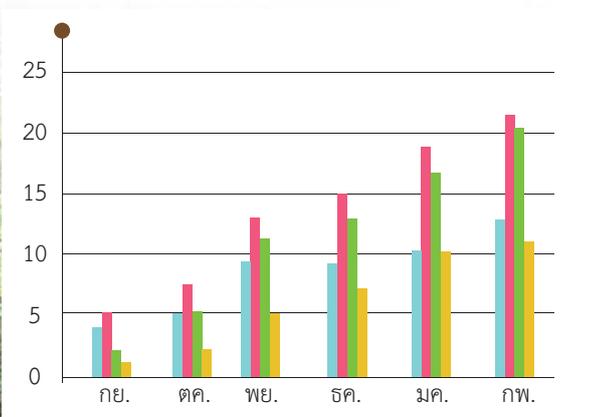
ระยะห่างระหว่างแถว 50 เซนติเมตร

ตารางที่ 1 การเจริญเติบโตของหญ้าแฝก 4 พันธุ์

ความสูง(ซม.)	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.
ศรีลังกา	43.75	57.50	70.00	82.50	86.25	90.00
ใหม่ห้วยหวาย	60.00	85.00	95.00	103.75	111.25	120.00
กำแพงเพชร 2	51.25	80.00	91.25	97.50	107.50	110.00
นครพนม	30.00	45.00	61.25	62.50	62.50	65.00

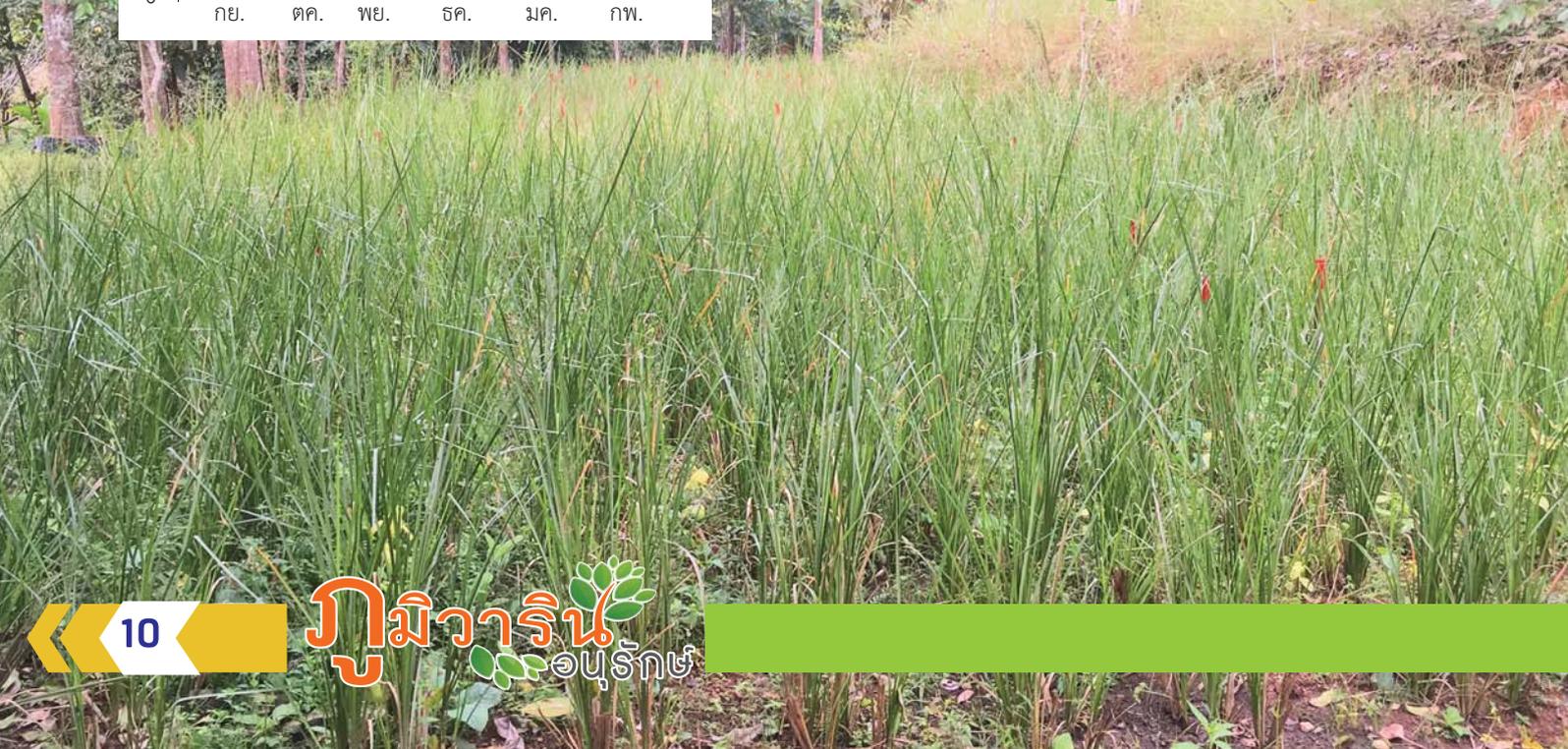
● ศรีลังกา

ตารางที่ 2 การแตกหน่อของหญ้าแฝก 4 พันธุ์

ความสูง(ซม.)	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.
ศรีลังกา	3.56	5.25	6.94	9.56	10.72	12.72
ใหม่ห้วยหวาย	5.44	8.75	13.00	15.59	18.25	21.78
กำแพงเพชร 2	2.45	5.06	9.55	13.35	17.00	21.32
นครพนม	1.52	2.65	5.47	9.03	10.32	11.13

● ศรีลังกา ● ใหม่ห้วยหวาย ● กำแพงเพชร 2 ● นครพนม

วิธีการศึกษา

จากการศึกษาการเจริญเติบโตของหญ้าแฝกทั้ง 4 พันธุ์ในพื้นที่ต้นน้ำบริเวณหน่วยจัดการต้นน้ำแม่อวม ต. ช่างเคิ่ง อ. แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ พบว่า แฝกลุ่มพันธุ์ใหม่ห้วยห้วยมีอัตราการเจริญเติบโตด้านความสูงมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 120 ซม. รองลงมาเป็นหญ้าแฝกพันธุ์กำแพงเพชร 2 มีอัตราการเจริญเติบโตด้านความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 110 ซม. และแฝกสายพันธุ์ศรีลังกา และนครพนมมีการเจริญเติบโตด้านความสูงน้อยลงมา เฉลี่ย 90 และ 65 ซม. ตามลำดับ

สำหรับการเจริญเติบโตด้านการแตกหน่อใหม่ของแฝกแต่ละพันธุ์พบว่า พันธุ์กำแพงเพชร 2 มีอัตราการแตกหน่อมากที่สุด เฉลี่ย 21.78 หน่อ รองลงมา ได้แก่ แฝกพันธุ์ใหม่ห้วยห้วย เท่ากับ 21.32 หน่อ ซึ่งแฝกทั้งสองชนิดนี้มีอัตราการแตกหน่อใกล้เคียงกันมาก ส่วนการแตกหน่อของแฝกพันธุ์ศรีลังกา และนครพนม จะมีอัตราที่ใกล้เคียงกันคือ แตกหน่อจำนวน 12.72 และ 11.13 หน่อ ตามลำดับ

โดยสรุปแล้วชนิดพันธุ์หญ้าแฝกที่เหมาะสมที่จะนำไปส่งเสริมให้กับชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำแม่อวมและพื้นที่ใกล้เคียงมีจำนวน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ใหม่ห้วยห้วย กำแพงเพชร 2 และศรีลังกา เพราะมีการเจริญเติบโตและแตกหน่อได้ดีในสภาพพื้นที่ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่จัดเก็บครั้งนี้เป็นข้อมูลที่เก็บและบันทึกอย่างง่าย เพื่อที่จะทดสอบชนิดและพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่และสามารถหาได้ง่ายในท้องที่ ซึ่งหน่วยจัดการต้นน้ำแม่อวมพบว่า พันธุ์ที่หาได้ง่าย เหมาะสม และพบได้ทั่วไปในท้องที่ต่าง ๆ คือ หญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกา ส่วนหญ้าแฝกพันธุ์ใหม่ห้วยห้วย และกำแพงเพชร 2 เป็นแฝกที่หาได้ค่อนข้างยากในพื้นที่ และต้องหากจากแหล่งอื่นมาส่งเสริม จึงมีการส่งเสริมชุมชนได้ค่อนข้างน้อย ดังนั้น โดยภาพรวมแล้วหญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกา จึงเหมาะสมที่จะส่งเสริมให้กับชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำแม่อวมและพื้นที่ใกล้เคียงมากที่สุด

กรมที่ดินอาสาดีเด่น

สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร
และสาขาการอนุรักษ์ดินและน้ำ

โดย : กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาดีเด่น สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก เพื่อการเกษตรประจำปี 2561

นายวุฒิศักดิ์ ศิริเกตุ

หมอดินอาสาประจำตำบลหินตั้ง

บ้านเลขที่ 17/1 ม.6 บ้านโนนทอง ต.หินตั้ง อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

พื้นที่การเกษตรของนายวุฒิศักดิ์ ศิริเกตุ หมอดินอาสาประจำตำบลหินตั้ง มีปัญหาที่ดินเป็นดินทราย การระบายน้ำดีเกินไป ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ โครงสร้างดินไม่ดี ถ้าฝนตกหน้าดินถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายจนเป็นร่องลึก ดินเป็นกรดจัด และขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ทำการเกษตร ได้มีการศึกษาข้อมูลดินจากเอกสารการศึกษาดูงาน และเข้ารับการศึกษาอบรม จากเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน นอกจากนี้ยังได้เก็บตัวอย่างดินเพื่อนำมาวิเคราะห์ มีการขุดสระน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง มีการปลูกหญ้าแฝกพันธุ์สงขลา 3 ระหว่างแถวไม้ผลตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินและช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน ปลูกหญ้าแฝกที่โคนไม้ผลโดยปลูกแบบครึ่งวงกลมห่างจากโคนต้น 1.5 - 2 เมตร เพื่อรับน้ำและตะกอนที่ไหลบ่ามา ปลูกหญ้าแฝกขอบสระน้ำ 2 แถว ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินขอบสระน้ำ และปลูกหญ้าแฝกรอบแปลงปลูกพืช มีการตัดใบหญ้าแฝกทุก 4 เดือน ใช้คลุมโคนต้นไม้ผลเพื่อรักษาความชื้นในดิน ช่วยลดความถี่ในการให้น้ำแก่พืช และใช้ทำปุ๋ยหมักที่ผลิตจากใบหญ้าแฝก เศษหญ้าเศษใบไม้ ซังข้าว มูลโค มูลจิ้งหรีด ใช้โดโลไมท์แก้ปัญหาดินกรด อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่ ปัจจุบันพื้นที่ทางการเกษตรของหมอดินวุฒิศักดิ์ ศิริเกตุ เป็นแหล่งเรียนรู้การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร

หมอดินอาสาดีเด่น สาขาการอนุรักษ์ดินและน้ำประจำปี 2561

นางสมบัติ มีเพชร

หมอดินอาสาประจำตำบลบ่อภาค

ม.14 ต.บ่อภาค อ.ชาติตระการ จ.พิษณุโลก

พื้นที่การเกษตรของนางสมบัติ มีเพชร หมอดินหมอดินอาสาประจำตำบลบ่อภาค เป็นพื้นที่ลาดชัน ได้จัดทำคันดินเบนน้ำ และคันคูรับน้ำขอบเขา ชั้นบันไดดินแบบต่อเนื่อง บ่อดักตะกอนดิน อาคารชะลอความเร็วของน้ำ ทางลำเลียงในไร่นา ปลูกหญ้าแฝก ตามแนวคันดิน ปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อคลุมดินและปรับปรุงดิน เมื่อหญ้าแฝกเจริญเติบโต และได้ทำงานร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบวิถีกล พบว่าสามารถลดการชะล้างพังทลายของดินได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ดินมีความชุ่มชื้นดีขึ้นกว่าเดิม โดยการปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยปุ๋ยหมักที่ผลิตจากสารเร่งซูเปอร์พด.1 และน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากผักและผลไม้ โดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.2 ทั้งในแปลงไม้ผล พืชผัก นาข้าว พื้นที่ว่างหรือรอเพาะปลูก จะปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อคลุมดินรักษาความชื้นและปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและผลิตผลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด ปัจจุบันพื้นที่ของหมอดินสมบัติ มีเพชร เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน

หมอดินอาสาดีเด่น สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก เพื่อการเกษตรประจำปี 2560

นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร

หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านโคกม่วง

บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 6 ต.เมืองเก่าพัฒนา อ.เวียงเก่า จ.ขอนแก่น

นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านโคกม่วง เดิมทำงานในโรงงาน และเป็นลูกจ้างที่ร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งระหว่างที่ทำงานอยู่ร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เปิดทีวี ดูรายการเกี่ยวกับการเกษตรเป็นประจำ เนื่องจากมีความสนใจและอยากกลับบ้านเพื่อพัฒนาพื้นที่บ้านเกิด จุดพลิกผันในชีวิตของหมอดินประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร เกิดขึ้นเมื่อดูรายการ **“ปราชญ์ชาวบ้าน”** ได้เจอกับบุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจให้หันมาสนใจการทำเกษตรอย่างจริงจัง และในปี 2552 ได้ตัดสินใจกลับบ้านเกิด และตั้งใจพัฒนาพื้นที่ ทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เน้นพึ่งพาตนเองเป็นหลัก โดยมีพื้นที่การเกษตร 22 ไร่ เดิมใช้ทำนา 10 ไร่ แบ่งพื้นที่ให้เช่า 12 ไร่ ปลูกมันสำปะหลังสลับกับอ้อย เนื้อดินเป็นดินทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การอุ้มน้ำต่ำ เกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปริมาณมาก แต่ยังคงให้ผลผลิตต่ำ ปัจจุบันทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ การปลูกหญ้าแฝกพันธุ์สงขลา 3 ในพื้นที่ก่อนปลูกผักหวานป่า เพื่อใช้เป็นพืชเบิกนำและปลูกตะขบเป็นพืชพี่เลี้ยง ช่วยให้ระยะแรกผักหวานป่าอยู่รอดและเจริญเติบโตดี การปลูกหญ้าแฝกเป็นวงกลม และครึ่งวงกลมรอบรัศมีทรงพุ่มไม้ผล ปลูกเป็นแถวยาว ขวางความลาดเท เป็นแถวรอบแปลงปลูกพืช พื้นที่ไหล่ถนน ทางลำเลียง รอบ ๆ บ่อน้ำ และสระน้ำ ปลูกเป็นรูปตัววีคว่ำในพื้นที่ร่องน้ำและทางน้ำไหล และการตัดใบหญ้าแฝกคลุมดิน รวมทั้งมีแปลงขยายพันธุ์ และรวบรวมพันธุ์หญ้าแฝก จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวช่วยลดการสูญเสียหน้าดิน มีการสะสมตะกอนดินบริเวณที่ปลูกหญ้าแฝก และช่วยรักษาความชื้นในดิน

หมอดินอาสาดีเด่น สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก เพื่อการเกษตรประจำปี 2559

นายชัยพร หิรัญอร

หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

บ้านเลขที่ 92 หมู่ที่ 7 ต.คึมชาด อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น

นายชัยพร หิรัญอร บ้านเลขที่ 92 หมู่ที่ 7 ต.คึมชาด อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น พื้นที่ทำการเกษตรเป็นดินทรายจัด หน้าฝนจะประสบปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง หน้าแล้งดินขาดความชุ่มชื้น ได้นำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยปลูกหญ้าแฝกแถวเดี่ยวรอบพื้นที่เพื่อกักเก็บน้ำฝน ลดการชะล้างหน้าดินในแปลงไม้ผลปลูกหญ้าแฝกระหว่างแถว และปลูกแบบวงกลมรอบโคน รวมทั้งนำหญ้าแฝกมาปลูกรอบนาข้าว เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน และเพื่อกักเก็บความชื้นให้แก่ดิน ผลจากการปฏิบัติดังกล่าวทำให้การชะล้างพังทลายของดินลดลง ความอุดมสมบูรณ์ของดินเพิ่มขึ้น ดินมีความชุ่มชื้นขึ้น และทำให้มีรายได้จากการปลูกพืชและการปลูกข้าวเพิ่มมากขึ้นจากเดิม 100,000 บาท ต่อปี เพิ่มขึ้นเป็น 209,000 บาท ต่อปี และได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ เกษตรกร หน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยใช้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินเป็นที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน และในปี 2559 ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอดินอาสาดีเด่น สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร

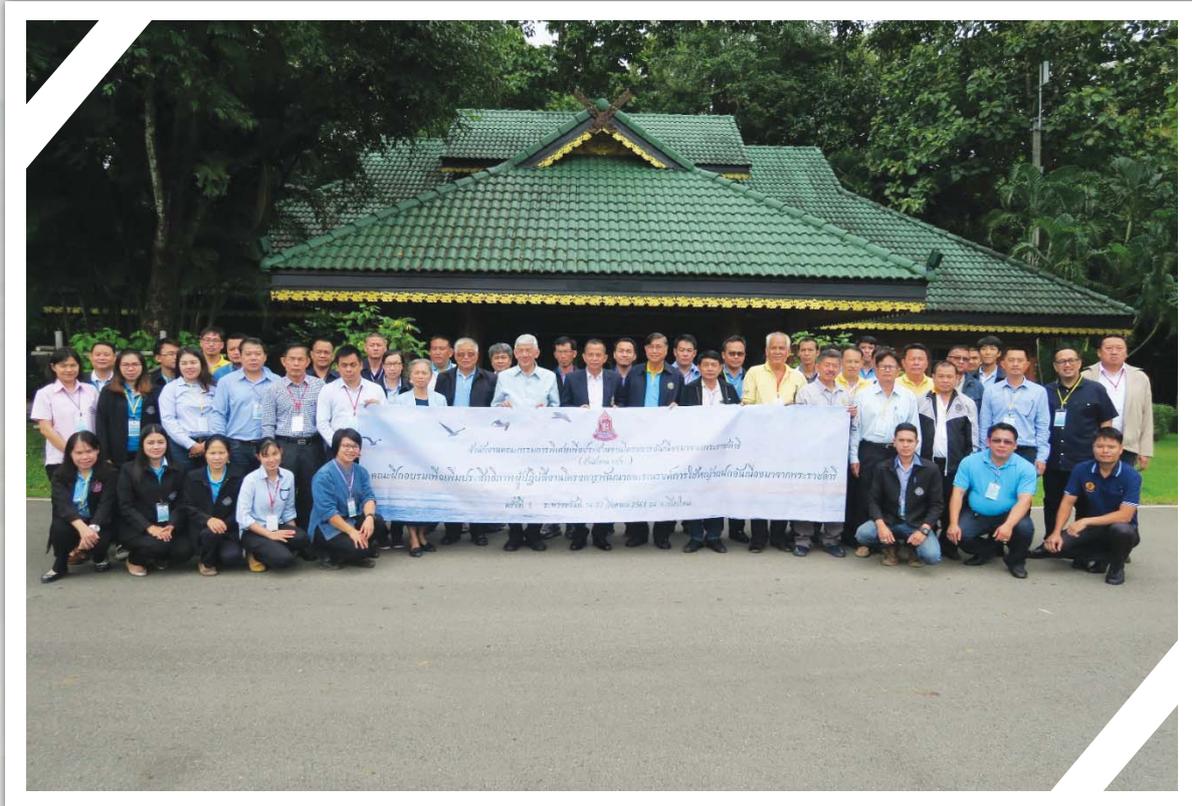
โครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โดย : นายกอบลาภ รัตนเรืองชัย
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

จากการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยคณะอนุกรรมการด้านวิชาการและติดตามประเมินผลในช่วงระยะที่ผ่านมาตามในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ยังขาดความรู้ทางวิชาการ ทางคณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นสมควรให้จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 9 รุ่น รุ่นละ 50 คน ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี คือ ในปีงบประมาณ 2561 - 2562

การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ดำเนินการไปแล้วจำนวน 3 ครั้ง โดย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 14 - 17 สิงหาคม 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 4 - 7 กันยายน 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 25 - 28 กันยายน 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมการอบรม ประกอบด้วย กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กองบัญชาการทหารพัฒนา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงาน กปร. องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบนิเวศวิทยาของหญ้าแฝก ความสำคัญและประโยชน์จากการใช้หญ้าแฝก การขยายพันธุ์ การปลูก และการดูแลรักษา การใช้หญ้าแฝกกับการรักษาสภาพแวดล้อม เทคนิคและรูปแบบในพื้นที่เกษตรกรรม เทคนิคและรูปแบบในงานวิศวกรรม เทคนิคและรูปแบบในพื้นที่ป่า

การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 14-17 สิงหาคม 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จังหวัดเชียงใหม่

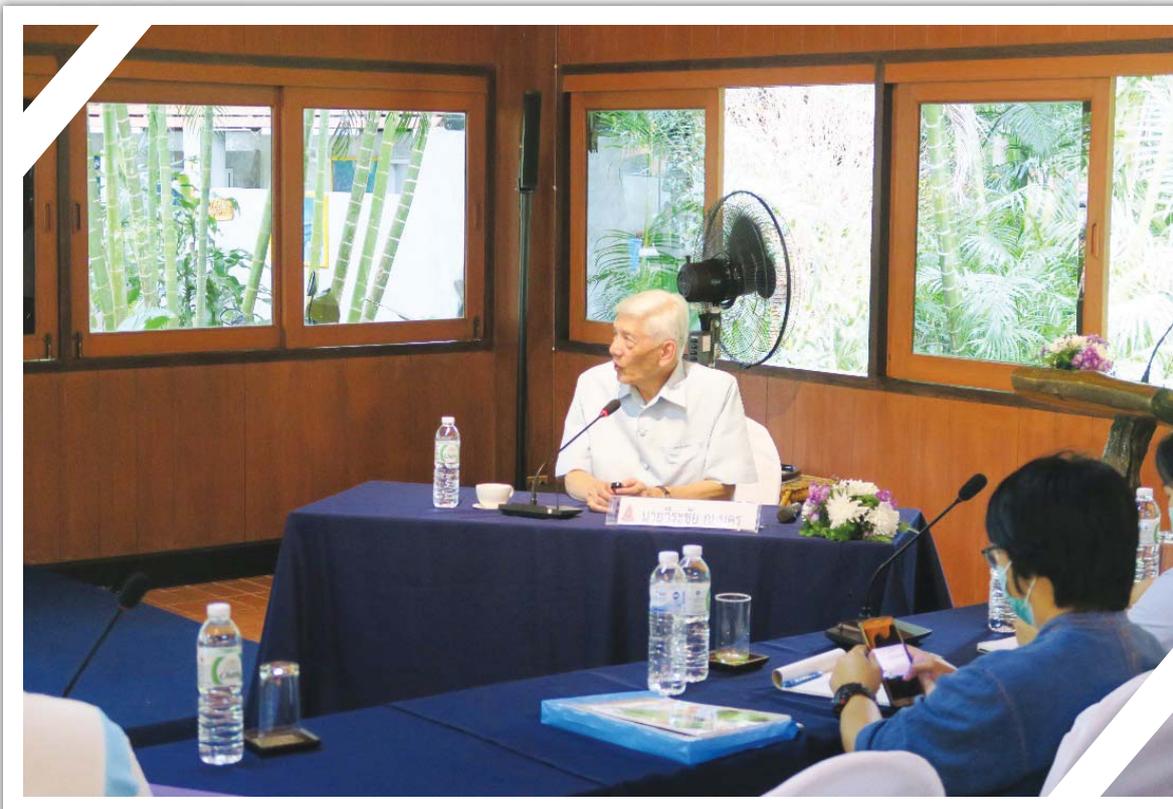

▲ รองเลขาธิการ กปร. นายปวิตร นวะมะรัตน์ เป็นประธานในพิธีเปิดการฝึกอบรม

ช่วงเช้าวันแรกมีหัวข้อบรรยายจากวิทยากร 2 ท่าน ประกอบด้วย

▲ เรื่อง “พระราชดำริและประวัติความเป็นมาของหญ้าแฝกในประเทศไทย”
โดย นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง ที่ปรึกษา สำนักงาน กปร.

▲ เรื่อง “ความรู้ทั่วไป ความสำคัญและประโยชน์หญ้าแฝก”
โดย ดร.วีระชัย ณ นคร ผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝก

ช่วงบ่ายของวันแรกฝึกภาคปฏิบัติเพื่อศึกษาลักษณะ สมบัติทางพฤกษศาสตร์ และชนิดพันธุ์ของหญ้าแฝก โดยที่ผู้เข้าร่วมอบรมจะได้ฝึกตัดแยกชนิดพันธุ์ของหญ้าแฝก

▲ โดยได้รับเกียรติจาก นายทนต์ศักดิ์ ประสพไทย เจ้าหน้าที่จากกรมพัฒนาที่ดิน ประจำศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อย่างยั่งยืน เป็นวิทยากรในการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้

▲ หลังจากที่ได้ไปฝึกภาคปฏิบัติของแต่ละวันแล้ว จะมีการถอดบทเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับในแต่ละวัน

▶ ช่วงเช้าวันที่สองมีการบรรยายเรื่อง “การรักษาสภาพแวดล้อม” โดย ศ.ดร.वलจวี รุ่งธนเกียรติ ผู้เชี่ยวชาญด้านหม้าเผก

▶ บรรยายเรื่อง “การขยายพันธุ์หม้าเผก” โดย ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

▶ บรรยายเรื่อง “การปลูกและการดูแลรักษาหม้าเผก” โดย รศ.ดร.ฉลองชัย แบบประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านหม้าเผก

ในช่วงบ่ายวันที่สองฝึกภาคปฏิบัติในเรื่องการขยายพันธุ์ และการปลูกหญ้าแฝก โดยที่ผู้เข้าร่วมอบรมจะได้ฝึกการ
คัดแยกหน่อหญ้าแฝก และปักชำลงถุงดำ

▲ ช่วงเช้าวันที่สามมีการบรรยายเรื่อง “เทคนิคและรูปแบบในพื้นที่เกษตรกรรม”
โดย ดร.พิทยากร สัมทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝก

▲ บรรยายเรื่อง “เทคนิคและรูปแบบในพื้นที่ชลประทานและทางหลวง”
โดย นายสุรพล สงวนแก้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝก

ช่วงบ่ายวันที่สาม ดูงานนอกสถานที่ซึ่งในครั้งนี้จัดที่ศูนย์สาธิตการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกด้านป่าไม้ที่ 1 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

▲
▶ การบรรยายเรื่อง
“เทคนิคและรูปแบบในพื้นที่ป่า”
โดย นายประทีปชัย แสงคู่งษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝก

▼ ฝึกภาคปฏิบัติในรูปแบบการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลักษณะต่างๆ เช่น ปลูกรูปตัววีคว่ำขวางทางน้ำ รอบริมบ่อน้ำ ปลูกครึ่งวงกลมรอบไม้ผล

วันที่สี่วันสุดท้ายมีการสรุปผลจากการถอดบทเรียนของทุกวันโดยแต่ละกลุ่มจะออกมาบรรยายให้คณะวิทยากรได้ฟังว่า ตลอดทั้งสามวันที่ผ่านมาได้รับความรู้อะไรบ้างและสุดท้ายคณะวิทยากรจะให้คำแนะนำและเสนอแนะเพิ่มเติม

นางสาวกมลวรรณ ไทรสรกุล
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ
สำนักงาน กปร.
ได้มอบโล่ขอบคุณตัวแทนจาก
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อย
ที่ได้อื้อเพื่อสถานที่ในการจัดฝึกอบรม
ในครั้งนี้

มอบรางวัลสำหรับผู้เข้าอบรม
ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
ได้คะแนนสูงสุด

มอบประกาศนียบัตรให้กับผู้เข้าอบรม
ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพผู้ประกอบการ
พัฒนาและรองรับการใช้กฎหมาย
อื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ

▲ นางสาวกมลวรรณ ไกรสรกุล ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ สำนักงาน กปร. เป็นผู้กล่าวปิดงานการอบรม

▲ คณะวิทยากรและผู้เข้าร่วมอบรมพร้อมใบประกาศนียบัตรถ่ายรูปหมู่ร่วมกัน

การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 4-7 กันยายน 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร

โดยการอบรมในครั้งที่ 2 นี้มีดูงานนอกสถานที่ ณ บ้านสวนแสนสุข ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ของนางหทัยทิพย์ จารุสาร หมอдинอาสา เกษตรกรดีเด่น

การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 25-28 กันยายน 2561 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จังหวัดเพชรบุรี

โดยการอบรมในครั้งที่ 3 นี้มีดูงานนอกสถานที่ ณ แปลงหญ้าแฝกของเกษตรกร ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ของนายจรูญ นवलพลอย

การสัมมนาวิชาการ

“โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 7”

โดย : กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

เมื่อวันที่ 27-28 สิงหาคม 2561 ได้มีการจัดงานสัมมนาวิชาการ “โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 7” ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น โดยมีนายจรัสธาดา กรรณสูต องคมนตรี ในฐานะประธานกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานเปิดการสัมมนาวิชาการเรื่อง “การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 7” มีนายดอนุช สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. ในฐานะรองประธานกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กล่าวรายงานและมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝก นักวิชาการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมจำนวน 300 คน เข้าร่วมการสัมมนา การจัดสัมมนาวิชาการในครั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับหญ้าแฝกได้นำเสนอผลงานวิชาการด้านการศึกษาวิจัยและด้านส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก ซึ่งมีจำนวน 26 เรื่องโดยจะมีการคัดเลือกไปนำเสนอผลงานในงานสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ 7 ซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 26 - 29 ตุลาคม 2563 ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

มีหน่วยงานต่าง ๆ มานำเสนอผลงานและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกสู่สาธารณชนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมนานาชาติครั้งที่ 7 ที่จะจัดขึ้นในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในประเทศไทยในช่วงปี 2563

การส่งข้อมูล
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

**ส่งมาที่ กองบรรณาธิการจุลสารภูมิวารินอนุรักษ์
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์**

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
โทรศัพท์ 0 2447 8500 ต่อ 234 โทรสาร 0 2447 8543
E-mail : rdpb.pl2@gmail.com

หรือ : สำนักงานวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ 0 2941 2924 โทรสาร 0 2579 1565
E-mail : ord_1_ldd@hotmail.com

คณะผู้จัดทำ

ประธานที่ปรึกษา

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ที่ปรึกษา

นายตฤชา ลินธวานนท์

นายปวีตร์ นวะมะรัตน์

บรรณาธิการ

นางสุพร ตรีนรินทร์

กองบรรณาธิการ

ดร.ณรงค์ โฉมเฉลา

นายประเดิมชัย แสงคู่วงษ์

นางกิตติมา ศิวอาทิตย์กุล

นางสาวภรภัทร นพมาลัย

นางสาวผการัตน์ ศิริโชค

นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง

นางสาวถกสรรรณ ไกรสรกุล

นางสาวศีตกร ตันกำแหง

ดร.วีระชัย ณ นคร

นายสุรพล สงวนแก้ว

นางพิณทิพย์ ธิติโรจนะวัฒน์

นางสาวกมลลาภา วัฒนประพัฒน์

นายกอบลาภ รัตน์เรืองชัย

นางสุวรรณา พาศิริ

ดร.พิทยากร ลี้มทอง

รศ.ฉลองชัย แบบประเสริฐ

นายอาทิตย์ สุขเกษม

นางสาวอิสริยา มีสิงห์

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เทพปัญญาณิสัย โทร. 0 2455 9468-70 โทรสาร 0 2455 9472

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ISSN : 0859-8886

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
โทรศัพท์ 0 2447 8500 ต่อ 234 โทรสาร 0 2447 8543